

Heziketa-praxia, sexu-desberdintasunaren uste-sistemak eta genero-identitatea: haurtzaroan izandako opariek uste-sisteman eta genero-identitatean jokatzeko errolari buruzko ikerketa enpirikoa

J. Valencia; L. Gil de Montes; I. Arruti; A. Carbonell.
EHUko irakasleak

Haurtzaroan pertsona batek izandako opariek bere sexu desberdintasunarekiko uste-sisteman eta genero-identitatean jokatzeko errolari buruzko ikerketa bat aurkezten dugu artikulu honetan. Ikerketan, "Azalpen soziala", "Balio eskala", "Jarrera eskala" eta "Bem-en Genero-Identitatea eskala" kontzeptuak neurtu genituen, BBBko 120 ikasleko lagin bat erabiliz, eta emaitzek argi erakusten digute nola txikitzen izandako opari maskulino versus femenino edo neutroek eragina duten gazteek dituzten sexu desberdintasunarekiko uste-sisteman eta genero-identitatean.

The present study investigates the effect that toys received during the process of socialization play on the belief systems about sex differences and on gender identity. A sample of 120 subjects of secondary school and measures of social explanations, value differences, attitudes towards sex roles and Bem's gender identity inventory were used. Results show that masculin versus feminin and neutral toys received during childhood have an effect on belief systems about sex differences and on gender identity.

Sarrera

Genero-desberdintasunaren eraldaketan eta, zehatzago, "generoaren uste-sisteman" praxi sozialek duten eragina ikertzea du helburu lan honek.

Azken 25 urteetako generoaren ikasketak hiru aldi izan dituela esan daiteke: sexu desberdintasunen ikuspegia, sexu-errolaren ikuspegia eta generoaren uste-sistemaren ikuspegia (Ferre & Hess, 1987). Azken ikuspegi honen arabera, harreman, portaera eta kognizio sozialeko printzipio antolatzaileak hartzen da generoa. Hain zuzen ere, genero-sistemaren funtsezko elementuetariko bat gizonezko eta emakumezkoen berdintasunaren aurkako tabua da, "tabu honek sexuen arteko desberdintasun biologikoak areagotzen baititu, ondorioz generoa sortzen duelarik" (Rubin, 1975). Era honetan, generoaren uste-sistema gizonezko eta emakumezkoen inguruko uste eta iritzi-saila izango litzateke. Hain zuzen ere, uste-sistema honek bere barnean hartuko litzuzke gizonezko eta emakumezkoen inguruko estereotipoak, errol egokien inguruko jarrerak eta gizabanakoaren inguruko jarrerak. Beraz, genero uste-sistemak elementu diskribatzaileak eta preskribatzaileak izango litzuzke (Ferre & Kite, 1987). Uste-sistema hauek eta "herri-ereduak" (Holland & Davidson, 1983) antzekoak lirateke; azken finean "gestalt kognitiboa" litzateke, zeinak gizabanakoaren inferentzia-burutzapena, informazio-bilaketa eta munduaren alderdi jakin batekiko ekintza ere gidatuko bailituzke (Holland & Davidson, 1983). Beraz, uste-sistema hauek funtsezkoak dira gizabanakoaren genero-definizioan.

Uste-sistemen sortze-, aldatze- eta birrekoizte-prozesuan, sozializazio prozesuan zehar ematen diren praxi

sozialak funtsezkoak dira. Familia-errolen banakuntzan aldaketa nabariak gertatu dira azken urteetan bai praxi sozialetan bai eta uste-sistemetan ere (EEBBetan Mason, Czajka & Arber, 1976; Australian Rowland, 1977).

Praxi sozial eta hautemate sozial hauek, halere, ez dira "hutsune sozialetan" gertatzen. Hain zuzen ere, frogatu izan da haurren genero-hautemateak aldatu egiten direla testuinguru sozia-laren, adinaren, klase sozial eta abarren arabera (Zammuner, 1980; 1981). Hala ere, aurrekoaz gain frogatu izan da haurren sexu-errolaren egokitasunaren arau-barneratze prozesuan zerikusi handia izan dutela haurtzaroan izaniko jostailu, jokoek eta jolas-iharduerek (Brown & Tolar, 1957; Perloff, 1977; Zammuner, 1987).

orokorrean, esan daiteke, azken urteetan (ikerikuntza desberdinek) ekarpen berriak planteatu dituztela genero-harremani buruzko uste eta haurtzaroan izandako praxiei buruzko elkarren arteko erlazioaren inguruan, ekarpen berriak planteatu dituztelarik azken urteetan (Antill, 1987; Deaux & Kite, 1987; Hess & Ferre, 1987; Shaver & Hendrick, 1987; Zammuner, 1987).

Antillek (1987) berriki sexu desberdintasunaren eraldaketarako eredua planteatu izan du. Ereduek honakoa adierazten du: 1) Gurasoen generoaren uste-sistemak euren oinarritzko ezaugarri, esperientzia eta nortasun-ezaugarrietatik eratortzen direla. 2) Gainera, haien uste, balio, jarrera eta nortasunak eragina dutela haurrak hezten dituzten moduetan. 3) Azkenik, haurren generoaren uste-sistemek (generoarekiko usteak, jarrerak, balioak, etab.) alde batetik, haurtzaroan izaniko praxi sozialak, eta bestetik gurasoen uste eta balioak isladatzen dituztela.

Antillek (1987) proposaturiko eredu-
duan oinarriturik, ikerketa honetan,
batetikgazteengan jadanik ezarririk
dauden uste-sistemak eta balioak, eta
bestetik sexu-desberdintasunei buruzko
jarrerak eta genero-identifikatzeari
buruzkoak, bi aldagai-multzo hauek,
sozializazio prozesuan zehar buruturi-
ko eguneroko praxiekin erlazionatu
nahi ditugu. Era berean, praxi hauek
testuinguru zabalagoetan gertatzen
direla pentsatzen dugu, joera kolektibo
hedatuagoetatik eratoritzen direla,
famili-egitura nuklear edo tradiziona-
letatik hain zuzen ere.

Hemen aurkezten den ikerketak
helburu ilustratiboa du, ikerkuntza zaba-
lago batetik eratoritzen da; sozializazio-
-praxiak neurtzeko jostailu tipiko
maskulino, femenino edo neutroekiko
eskalak erabiliko ditugu bakarrik.

Hipotesiak

Ondoren, ikerketa honen hiru
hipotesi nagusiak azalduko ditugu,
frogapean jarriko ditugularik.

1. Praxi sozialak testuinguru sozia-
len arabera (familia-motaren arabera
hain zuzen ere) aldatzen dira.

2. Bai generoen arteko desberdin-
tasunei buruzko uste-sistemetan bai
eta generoen arteko balio-sistemetan
ere desberdintasunak aurkituko ditugu,
sozializazioan zehar izandako hezike-
ta-praxien arabera.

3. Generoen arteko desberdintasu-
nei buruzko jarrera eta genero-eske-
matizazioetan desberdintasunak ager-
tuko dira, sozializazioan zehar izaniko
heziketa-praxien arabera.

2. Metodologia

Lagina eta Diseinua

Lagina BBBko 120 pertsonaz osatuta
zegoen; adinaren batezbestekoa 17,82
urtekoa izan zen eta desbiderapen
estandarra 0,76koa. Adinen arteko
heina 17 eta 20 urte bitartekoa izan
zen. Subjektuen % 50 (60 lagun) gi-
zonezkoa zen eta gainerakoan (beste
60 lagun) emakumezkoa.

Ikerketaren diseinua koerlazionatua
izan zen eta pasazioa subjektuen
eskola-ordutan burutu zen.

Materialak

Usteak eta balioak

Sexuen arteko desberdintasunei
buruzko usteei dagokienez, ondoko 4
galderei erantzuteko eskatu zitzaizen
subjektuei (Antill, 1987), 7 puntuko
Likert eskalaren arabera (1=Oso
Desados, 7= Oso Ados): Zergatik
gertatzen dira sexuen arteko des-
berdintasunak? 1) Euren arteko egitu-
ra genetiko eta biologikoak desberdi-
nak direlako; 2) Neskek eta mutilek
garapen desberdina dutelako, eta
garapen hormonal desberdina ere bai;
3) Heziketa eta sozializazio-praxi des-
berdinen pean ari direlako; 4) Arrazoi
historiko eta sozialak direla medio.
Item hauek faktore-analisan sarturik
2 faktore agertu ziren nagusi, elkarren
artean bariantzaren % 75a azaltzen
zutelarik. Lehenengo, azalpen biolo-
giko eta hormonalez definiturik zegoen
eta bariantzaren % 42a azaltzen zuen.
Bigarrena azalpen historiko eta sociali-
zazioarenaz definiturik zegoen, zeinak
bariantzaren% 33,6a azaldu zuen.

Balioei dagokienez, ondoko balioak ordenatzeko eskatu zitzairen subjektuei, *eurentzat, euren bizitzarako gida-printzipio gisa* (Rokeach, 1973). Balioak ondokoak izan ziren: 1) Bizitza kitzikagarria, Bakea Munduan, Berdintasuna, Famili Segurtasuna, Askatasuna, Zoriontasuna, Maitasun heldua, Nazio-Segurtasuna, Plazerra, Salbazioa, Norberarekiko Errespetua, Onespen soziala, Benetako Adiskidetasuna.

Galde-sortaren bukaeran, aurreko balio berberak antolatzeke eskatu zitzairen subjektuei, beste sexuontzat, *haien bizitzarako gida-printzipio gisa*.

Spearman-en Ro estatistikoa erabili zen Balio-sistemen arteko distantzia-indizea egokitzeko.

Hurtzaroen buruturiko praxiak

Zammuneren (1987) ikerlanetan oinarriturik, subjektuei bi iharduera-motaz galdetu zitzairen. Alde batetik, hurtzaroen izandako oparietaz eta bestetik hurtzaroen buruturiko ihardueraz.

Ikerketa honetarako lehenak baka-rik erabiliko ditugu.

Jostailuei dagokienez ondokoa eskatu zitzairen subjektuei: zein neurritan jaso zituzten opariak hurtzaroen. Bai ala ez erantzun behar izan zuten, ondoko 13 opariak agertu zirelarik: 5 opari tipikoki maskulinoak (futbol-baloia, lasterketa-autoa, trena, hegazkina, eraikuntzarako brik-ak, gerlariak, pistolak, eskopetak, ezpatak), 5 opari tipikoki femeninoak (panpina eta osagarriak, saltorako soka, goma, makilajeak, lepokoak, sukaldeak, garbiketarako tresnak) eta 3 opari tipikoki neutroak (musika-tresnak, puzzleak, liburuak, ipuinak).

Aldagaiak faktore-analisan sartu ziren eta 3 faktore sortu zituzten, % 59ko bariantza azaldu zutelarik. Lehen faktorea opari femeninoen ekarpenez osatuta zegoen, positiboki zamatua, eta opari maskulinoen ekarpenez, negatiboki zamatua. Lehen faktore honek % 40ko bariantza azaldu zuen. Bigarren faktorea opari neutroen ekarpenez osatuta zegoen, eta % 11,3ko bariantza azaldu zuen. Azkenik, hirugarren faktorea ere agertu zen, eta oso albokoa izanik liburu edo ipuinen itemez osatuta zegoen, % 8,6ko bariantza azalduz.

Jarrera eta genero-identifikazioaren aldagaiak

Hemen bilduko ditugu uste-sistematik eratorzen diren aldagaiak, hain zuzen ere sexu-desberdintasunei buruzko jarrerak (Thorton et al. 1983), eta sexu-errolei buruzko usteen eskala (Bem 1981).

Generoen arteko desberdintasunei buruzko jarrerari dagokienez, Thorton et Al.en (1983) eskala erabili zen, zeina, 6 item izateaz gain, Likert-motakoa zen, 7 puntukoa (1 = Oso Desados, 7 = Oso Ados). Faktore-analisiak faktore bakarra sortu zuen, zeinak % 45eko bariantza azaltzen zuen.

Genero-identifikazio neurbideari dagokionez 40 itemeko eskala erabili zen (Bem, 1981) eta itemak 5 puntu-koak izan ziren (1 = Oso Desados, 5 = Oso Ados). Faktore-analisiak bi faktore sortu zituen, % 45eko bariantza azaltzen zutenak. Lehen faktorea item maskulinoez eraturik zegoen eta bigarrena item femeninoez. Eskematizazio-teoriari jarraikiz, Bem-en arabera lau talde eratu genituen: a) *A-Eskematizatuak*: uste maskulinoetan eta femeninoetan baxu puntuatzen

zuten ikasleak; b) *Eskematizatu maskulinoak*: uste maskulinoetan altu eta femeninoetan baxu puntuatzen zutenak; c) *Eskematizatu femeninoak*: uste maskulinoetan baxu eta femeninoetan altu puntuatzen zutenak; eta d) *Androginoak*: uste maskulinoetan eta femeninoetan altu puntuatzen zutenak. Sexua bider Genero-identitate-taularen gurutzaketa egiterakoan ikusi zen ($p < 0,001$) ikasleen sexua era desberdinetan banatzen zela lau kategorian horietan, alegia, emakumeek hartzen zuten lehen kategorian Eskematizatu femeninoa zen (% 42), bigarrena androginoa (% 22), hirugarrena eskematizatu gabea (% 20) eta azkena eskematizatu maskulinoa (% 14). Gizonezkoen ekarpena desberdina zen, hartzen zuten lehen kategorian eskematizatu maskulinoarena (% 34) zen, bigarrena androginoa (% 30), hirugarrena eskematizatu gabea (% 26) eta azkena eskematizatu femeninoa (% 10).

Background aldagaiak

Antilli (1987) jarraituz, euren familia-motaz galdetu zitzaizen subjektuei. Eta honela operazionalizatu zen, alegia, 1 = Familia Nuklearra (2 edo anai-arreba gutxiago) eta 2 = Familia Tradizionala (3 anai-arreba edo gehiago).

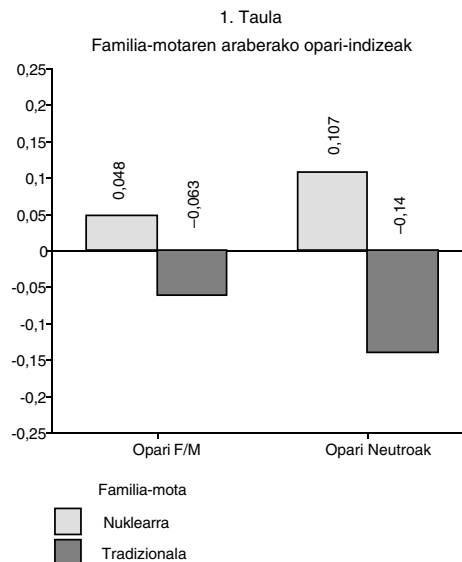
Era berean, Backgroundeko neurriak jarri ziren galde-sortan, subjektuen eta bere gurasoen ikasketa-maila, lanbidea eta erlijioari buruzkoak.

3. Emaitzak

3.1. Familia-mota eta Haurtzaro-praxiak

Gure planteamenduaren arabera, Familia-mota zen gakoa, ingurune honetan haurtzaroko praxi jakinak ger-

tatzen zirelarik. Hipotesia frogatzeko asmoz, Aldagai Anitzeko Bariantzak-Analisia (Manova analisia) burutu genuen; bertan aldagai aske gisa Familia-mota hartzen genuen eta menpeko aldagai gisa, haurtzaroan izaniko heziketa-praxiari zegozkionak; hau da, opari maskulino eta femeninoen eta opari neutroen dimentsioetatik sorturiko faktore-puntuazioak erabili genituen.

Lehenengo aldagai askearen, hau da, Familia-motaren efektu orokorra aurkitu genuen, haurtzaroan izandako opariei dagokienez (Pillais Value, $F_{(1,118)} = 6,20$; $p < 0,000$). Familia-mota Nuklearrak opari femeninoen indize areagoa eman zuen ($\bar{X}=0,048$) Familia Tradizionalak baino ($\bar{X}= -0,063$), eta Familia-mota Nuklearrak opari neutro indize areagoa ($\bar{X}=0,107$) Familia-mota Tradizionalak baino ($\bar{X}= -0,140$).

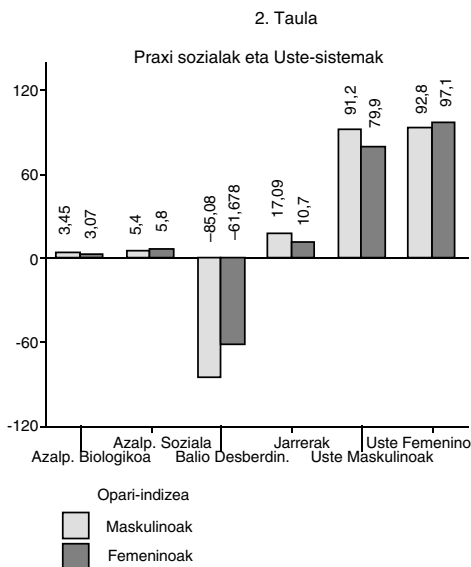
Oro har, esan daiteke, Familia Nuklearrak opari ez-estereotipatu erabilpena sustatzen duela, hau da, opari femenino eta opari neutro gehiago eskaintzen dituela eta Familia Tradizionalak opari estereotipatu gehiago

eta opari neutro gutxiago eskaintzen dituela.

3.2. Heziketa-praxiak eta Uste-Sistemak

Hautzarotan jasotako praxiek uste-sistemetan eragina dutela planteatzen genuen. Harreman hori frogatzeko Aldagai Anitzeko Bariantza Analisi desberdinak burutu genituen. Bertan aldagai aske gisa, lehen analisian, opari femenino - opari maskulino indizea erabili genuen (1 = opari maskulino gahiago femenino baino; 2 = opari femenino gehiago opari maskulino baino) eta menpeko aldagai gisa ondoko aldagaiak erabili genituen: Azalpen sozial Biologiko-Hormonala; Azalpen sozial Historiko eta Sozializaziokoa; sexu-desberdintasunarekiko jarrerak; eta genero-identitate maskulino eta femeninoari buruzko usteak. Bigarren analisian, menpeko aldagaiak berberak izan ziren baina aldagai askea aldatu egin zen: opari neutroaren indizea erabili genuen (1= opari neutrorik ez; 2 = opari neutroak bai).

Lehen analisiari buruzko emaitzak ondokoak izan ziren:

Oro har, opari maskulino eta femeninoek eragina dute uste-sistemetan, efektua adieragarria izanik (Pillais Value, $F_{(1,118)} < 2,380$; $p < 0,001$).

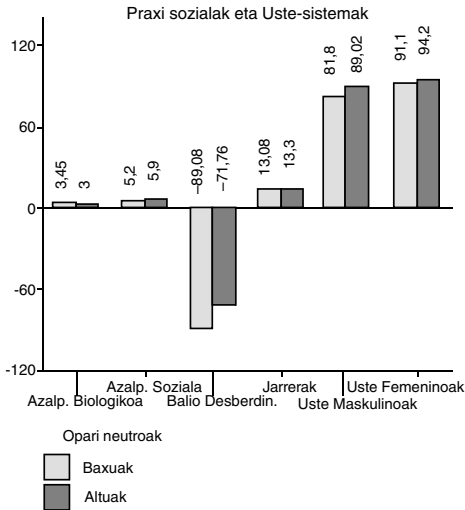
Lehenik ondokoa aurkitzen du-gu, alegia, opari maskulinoen erabilpen areagotuak zerikusia duela azalpen biologikoen azpimarratze handiagoarekin. Opari femeninoen erabilpen handiagoak, aldiz, genero-desberdintasunei buruzko azalpen biologikoak gutxiago azpimarratzen ditu. Bigarrenik, azalpen sozio-historikoei dagokienez alderantzizkoa aurkitzen dugu. Hain zuzen ere, opari maskulinoek, genero-desberdintasunei dagokienez, azalpen biologiko, genetiko eta hormonalak gehiago sustatzen dituzte opari femeninoek baino, eta azalpen sozio-historikoak eta sozializazioari dagozkionak gutxiago.

Bestalde, opari maskulinoen erabilpen areagotuak generoen arteko azken balioen arteko desberdintasun handiagoa sustatzen du, opari femeninoen erabilpenak desberdintasun hori urritzen duen bitartean.

Gainera, opari maskulinoen erabilpenak generoen arteko desberdintasunei buruzko jarrera negatiboagoak sustatzen ditu, opari femeninoen erabilpenak generoen arteko desberdintasunei buruzko jarrera liberalagoak sustatzen dituen bitartean.

Azkenik, opari maskulinoen maiztasun handiagoak, genero maskulinoaren bereizgarrii buruzko usteak sustatzen ditu, opari femeninoen maiztasun handiagoak uste horiek urritzen dituen bitartean. Alderantzizkoa gertatzen da genero femeninoaren bereizgarrii buruzko usteen kasuan.

3. Taula

Oro har, opari neutroen efektu orokorra uste-sistemetan aurkitzen dugu (Pillais Value, $F_{(1,118)} = 3,20$; $p < 0,001$), hau da opari neutroek eragina dute gazteek dituzten uste-sistemetan.

Lehenik ondokoa aurkitzen dugu, alegia, opari neutroen erabilpen handiagoak generoen arteko desberdintasunei buruzko azalpen biologiko-genetikoetan azpimarratze urriagoa egiten duela eta azpimarratze gehiago azalpen sozio-historikoetan eta sozializazioetan; alderantzizkoa gertatzen da opari neutroak erabiltzen ez dituztenekin. Hain zuzen ere, opari neutroek urriago sustatzen dituzte, generoen arteko desberdintasunei dagokienez, azalpen biologiko, genetiko eta hormonalak, eta gehiago azpimarratzen du azalpen sozio-historiko eta sozializazioaren eragineko azalpenean.

Bestalde, opari neutroen erabilpen handiagoak generoen arteko azken balioen arteko desberdintasunaren murrizketa sustatzen du, eta opari neutroen erabilpen urriak balio horien arteko desberdintasuna areagotzea sustatzen du.

Gainera, opari neutroen erabilpenak generoen arteko desberdintasunei buruzko jarrera liberalagoen agerpena sustatzen du, eta opari neutroen erabilpen urriagoak generoen arteko desberdintasunei buruzko jarrera kontserbatzaileagoen agerpena eta finkapena sustatzen du.

Azkenik, opari neutroen maiztasun handiagoak, generoko usteen bereizgarrii dagokienez, genero maskulino eta femeninoko usteak, biak, sustatzen ditu, nahiz eta elkarren arteko desberdintasuna adierazgarria ez izan.

3.3. Heziketa-praxiak eta Genero-identitatea

Hipotesien arabera ondokoa ikusi nahi genuen, alegia, ea sozializazio prozesuko heziketa-praxien arabera genero-identitatean desberdintasunak agertzen ziren. Harreman hori aztertzeko asmoz taula-gurutzaketa bidezko hainbat analisi burutu genituen, eta lehen analisisian honela landu genituen aldagaiak: genero-identitatea batetik eta opari maskulino versus femenino aldagaia bestetik. Emaitzak ondokoak izan ziren:

Opari maskulinoak vs femeninoak

IDENSEX	Maskulinoak / Femeninoak		Total
	Tot Pct	1,00	
A-ESKEMATIZATUAK		25,6	20,6
FEMENINOAK		10,6	40,0
MASKULINOAK		36,0	14,2
ANDROGINOAK		27,0	26,5

Aldagai biren arteko taula-gurutzaketa estatistikoki adierazgarria zen X^2 -a ($V = 22,02$; $p < 0,001$) sortarazi

zuen. Gainera, opari maskulinoak jaso zituztenen arteko ekarpen nagusia eskematizatu maskulinoaren kategoria da eta kategoria urriena eskematizatu femeninoarena. Alderantzizkoa gertatzen da opari femeninoak jasotzen dituztenekin. Subjektu gehien hartzen duen kategoria eskematizatu femeninoarena da eta urriena eskematizatu maskulinoarena. Androginoen eta eskematizatuen artean ez dago desberdintasunik.

Aurrekoaz gain, opari maskulino vs. femeninoak eta genero-identitate kategorien arteko erlazio honetan sakontzeko asmoz, genero-identitate kategoriak dummy aldagai bihurtu genituen (non 1 = ez eta 2 = bai, ziren). Ondoren, genero-identitate kategoria bakoitza eta opari-indize artean gamma koerlazioak burutu genituen. Gamma koerlazioak estatistikoki adierazgarriak izan ziren tipifikatu maskulino (Gamma = -0,70; t = -3,24) eta tipifikatu femeninoentzat (Gamma = 0,75; t = 3,45), eta ez adierazgarriak androgino (Gamma = 0,11; t = 0,54) eta A-eskematizatuentzat (Gamma = -0,12; t = -0,57). Beraz, koerlazio-analisiak aurrekoa frogatzen du, nolabait esanez, erlazio estuagoa dagoela genero-eskematizazioa eta opari maskulino versus femeninoen artean, eta ez androginia eta opari maskulino eta femeninoen artean.

Opari neutroak

IDENSEX	Ez	bai
	1,00	2,00
A-ESKEMATIZATUAK	28,8	17,0
FEMENINOAK	27,8	21,3
MASKULINOAK	25,0	23,4
ANDROGINOAK	18,4	38,8

Taula-gurutzaketaren emaitzak estatistikoki adierazgarria den X^2 -a ($V = 10,06$; $p < 0,05$) sortarazi zuen. Gainera zera aurkitzen dugu, alegia, opari neutroak jaso zutenen lehen kategoria androginoa dela, beste kategorien artean desberdintasun nabaririk ez dagoelarik. Opari neutroak jaso ez zutenen artean ekarpen urriena duen kategoria androginiarena da eta beste kategorien artean ez dago desberdintasun nabaririk.

Aurrekoaz gain, opari neutro eta genero-identitate kategorien artean gamma koerlazioa burutu genuen, koerlazio-indizea adierazgarria izan zelarik (Gamma = ,31; t = 2,43). Aurrekoan bezala, koerlazio konkordun hau aztertzeko, genero-identitateko dummy kategoriak erabili genituen. Gamma koerlazioak estatistikoki adierazgarriak izan ziren androgino (Gamma = 0,57; t = 2,88) eta A-eskematizatuentzat (Gamma = -0,49; t = -2,55), eta ez adierazkorrak tipifikatu maskulino (Gamma = 0,12; t = 0,44) eta femeninoentzat (Gamma = 0,13; t = 0,46). Beraz, koerlazio-analisiak aurrekoa frogatzen du berriz, hau da, erlazio estuagoa dagoela genero androginia eta opari neutroen artean eta ez tipifikatu maskulino eta femeninoen artean.

Arestian esan dugunaren arabera, ikerketa honen helburua ilustratiboa zen (lagin-urritasuna eta aurreko belaunaldiko datuak ez ditugulako). Beraz, maila aurreikusgarrian ari ez bagara ere, maila ilustratiboan, orokorrean esan daiteke jostailu maskulino eta femeninoak eskematizazio maskulinoa versus femeninoarekin lotuta dauden bitartean, opari neutroak direla androginiarekin elkartuta daudenak.

Laburbilduz, ikerketa honen inguruan iradokizun interesgarriak agertzen direla esan daiteke. Batetik, sozializazio prozesuan zehar ematen diren praxi sozialak, oparien erabilpena kasu honetan, kategoria soziologikoe-tan banatzen direla; hain zuzen ere, familia tradizional eta familia nuklearraren artean desberdintasun nabariak gertatzen direla. Bestetik, praxi sozial horiek gazteen uste-sistemetan eragina dutela esan daiteke; hain zuzen ere, opari maskulino eta femeninoen eta opari neutroen eragina desberdina da generoaren desberdintasunari buruzko azalpen sozialak erabiltzerakoan, azken balioen arteko desberdintasunak adierazterakoan, generoen arteko desberdintasunari buruzko jarrerak azaltzerakoan eta genero-usteak agertzerakoan. Azkenik, praxi sozial horiek, hau da, oparien erabilpenak, harreman estua du genero-identitatearekin. Opari maskulino versus femeninoak eskematizazio maskulino versus

femeninoarekin du harremana eta opari neutroak androgi-niarekin.

Hala ere, arestian aipatu ditugun gabezia metodologikoez gain, emaitza hauek ez diote aurre egiten oparien eta generoen uste-sistemen arteko erlazioa frogatzeko, benetako arazoari alegia, noraino jokatzen dute haurren txikitandiko esperientziek eta gurasoen "ideiek"? Alde batetik, Goodnow-ek dioenez(1984), gurasoen "ideiek" etorkizun interesgarria aurkezten dute haur-heziketa egokiago baterako. Bestetik, ezin dugu ahaztu, haurren heziketak berak ere eragina duela gurasoen "ideietan". Beraz, ikerkuntza gehiago behar da emakume eta gizonen inguruko uste-sistemen inguruan, azken finean, eta Rubinek dioenez, "genero-identitatearen oposizioa desberdintasun naturalen adierazpena baino berdintasun naturalen desagertarazpena baita" (Rubin, 1975; 179-80).

Bibliografia

- Antill, J. K. (1987) Parents' Beliefs and Values about sex roles, sex differences, and sexuality: Their sources and implications.
- Bem, S. (1981a) *Bem sex role inventory professional manual*. Palo Alto: Consulting Psychologists Press.
- , (1981b) Gender schema theory: a cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 81, 506-520.
- , (1987) Gender schema theory and the romantic tradition. in Shaver, PH & Hendrick, C (ED) *Sex and Gender*, New York: Sage.
- Brown, D. G. & Tolar, A. (1957) Human figure drawings as indicators of sexual identification and inversion. *Perceptual and motor skills*. 7: 199-221.
- Deaux, K, & Kite, M (1987) Thinking about gender. In B. Hess & M. Ferre (EDS) *Analyzing gender. A handbook of social science research*. Beverly Hills: Sage.
- Ferre, M. & Hess, B. (1987) Introduction. In Hess, B. & Ferre, M. (Ed) *Analyzing gender. A handbook of social science research*. Beverly Hills: Sage.
- Holland, D, & Davidson, D. (1983) Labeling the opposite sex: Metaphors and themes in American folk models of gender. Paper presented at the conference on folk models. Institute for Advanced Study. Princeton Univ. May.

- Mason, K. O; Czajka, J. L. & Arber, S. (1976) Changes in women's sex-role attitudes, 1964-1974. *American Sociological Review*. 41: 575-596.
- Perloff, R. M. (1977) some antecedents of children's sex-role stereotypes. *Psychological Reports*. 40:463-466.
- Rokeach, H. (1973) *The nature of human values*. NY: Free Press.
- Rowland, R. (1977) Australian data on attitudes toward women scale: Norms, sex differences, reliability. *Australian Psychologist*. 112: 327-331.
- Rubin, G. (1975) The traffic in women: Notes on the political economy of sex. In R. Reiter (Ed): *Toward an Anthropology of Women*. NY: Monthly Rev. Press. 157-120.
- Shaver, PH & Hendrick, C (1987) *Sex and Gender*, New York: Sage.
- Thornton A.; Alwin, D.; & Camburn, D. (1983) Causes and consequences of sex-role attitudes and attitude change. *American Sociological Review*. 48: 211-227.
- Zammuner, V. L. (1980) *Dutch children's judgment of, and preference for, sex-stereotyped toys*. Idazki ez argitaratua. Univ. of Padova.
- , (1981) Le preferenze dei bambini rispetto ai rouli sessuali. *Etá Evolutiva*. 9:38-52.
- , (1987) Children's sex-role stereotypes: a cross-cultural analysis. in Shaver, PH & Hendrick, C (ED) *Sex and Gender*, New York: Sage.